

משרד העבודה, הרווחה
והשירותים החברתיים

מדינת ישראל

משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים לשכת השר

ט"ו כסלו תשע"ח
3 דצמבר 2017
2017-0041-1300

לכבוד
גבי ירדנה מלר-הורוביץ
מזכירת הכנסת
כנסת ישראל

שלום רב,

הנדון: התייחסות משרד העבודה והרווחה לפנייה בעקבות דיון מהיר בוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי בנושא: "כישלון המדינה בטיפול בגברים אלימים"
פנייה מיום 27 בספטמבר 2017

משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים מפעיל מגוון שירותי טיפול וסיוע לגברים במסגרות הטיפול באלימות במשפחה על ידי שירות המבחן למבוגרים והשירות לפרט ומשפחה.

טיפול בגברים אלימים במסגרת שירות המבחן למבוגרים

שירות המבחן למבוגרים אמון על אבחון וטיפול בגברים הנוהגים באלימות כלפי בת זוגם, המצויים בהליך הפלילי, ומופנים לשירות על ידי מערכות אכיפת החוק. כפי שהוצג בפני הוועדה, בשנת 2016 הופנו לשירות כ- 3000 הפניות בעבירות אלימות כלפי בן זוג (כ- 14% מכלל ההפניות לשירות), מתוכם כ- 1400 הפניות בשלב המעצר, עוד כ- 1400 בשלב גזר הדין, והיתר במסגרת הפניות לעניין בדיקת האפשרות לעיכוב הליכים או אי העמדה לדין.

המענים הטיפוליים הקיימים במסגרת שירות המבחן למבוגרים:

בשנת 2016 טופלו במסגרת צווים טיפוליים, כ- 1500 מהגברים שהופנו לשירות המבחן. הם שולבו במסגרת המענים הקיימים בשירות או בשילוב עם התכניות הקיימות במסגרת הקהילה, כשלכל מטופל מותאמת תכנית אישית ההולמת את רמת הסיכון, מאפייניו וצרכיו.

בתים טיפוליים לגברים הנוהגים באלימות כלפי בנות זוגם:

שירות המבחן למבוגרים מפעיל שני בתים טיפוליים, "בית נועם" בהרצליה ו"דיאלוג מחודש" בבאר שבע. בבתי אלה קיימים מספר מסלולי טיפול, המותאמים לרמת הסיכון ולצרכי ומאפייני המטופל: מסלול טיפול חוץ ביתי ומסלולי טיפול אמבולטורי, ביניהם מרכז יום, שבהם ניתן מענה ייעודי ואינטנסיבי ברמת פיקוח גבוהה. בכל אחד מהבתים ניתן לקלוט כ- 80 גברים בשנה. יצוין כי הבתים אינם בתפוסה מלאה באופן קבוע.

משרד העבודה, הרווחה
והשירותים החברתיים

מדינת ישראל

משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים לשכת השר

קבוצות לטיפול ייעודי באלימות בין זוגית:

בשירות המבחן למבוגרים פועלות קבוצות ייעודיות לטיפול בגברים בפריסה ארצית, המונחות על ידי קציני המבחן, בהן ניתן טיפול ממוקד ותחת התניה שיפוטית. בשנת 2016 פעלו בשירות 25 קבוצות ברחבי הארץ, בהן טופלו 326 גברים וכן פעלו 5 קבוצות ייעודיות לגברים הנוהגים באלימות כלפי בנות זוגם, בשלב המעצר.

כמו כן, פועלת במסגרת השירות ובהנחיית קציני מבחן, קבוצה לבוגרי הבתים הטיפוליים, שמטרתה לסייע במעבר של הגבר ממסגרת הטיפול האינטנסיבי למסגרת טיפול המשך מותאמת בקהילה ולשמר את הישגי הטיפול בתקופת המעבר.

טיפול בקהילה:

מטופלי שירות המבחן משולבים גם במערך הטיפול המופעל במרכזים לטיפול באלימות במשפחה בקהילה, השייכים לשירות פרט ומשפחה. השתלבות הגבר בטיפול מסוג זה היא בהתאמה לרמת הסיכון ולצרכיו ותחת התניה שיפוטית. במקרים אלה קצין המבחן הינו הגורם המלווה, המתכלל והמפקח על הטיפול.

טיפול בגברים אלימים במסגרת שירות פרט ומשפחה

השירות לרווחת הפרט והמשפחה אחראי על השירות הטיפול למשפחות במעגל האלימות, פועל מזה שנים בתפיסה טיפולית מערכתית הנובעת מההבנה שטיפול אפקטיבי באלימות במשפחה דורש התערבות טיפולית בקרב כל בני המשפחה גברים, נשים וילדים. במסגרת תפיסה זו נעשים מאמצים רבים לגייס לטיפול גם את הגברים.

המרכזים למניעה וטיפול באלימות במשפחה הפרוסים ב-103 רשויות מקומיות בארץ, מטפלים בשנה ב-2800 גברים, שהם 26% מכלל המטופלים במרכזים. השירות משקיע משאבים בהכשרת אנשי מקצוע ובפיתוח חשיבה מתמדת לגבי הדרכים לגיוס גברים לטיפול (בעיה המוכרת בכל שירותי הרווחה בעולם, לפיה גברים לא נוטים לפנות לשירותי רווחה כמו נשים).

בהתייחס לסעיף 2 במסקנות הוועדה -

שירות המבחן למבוגרים, אמון על אבחון וטיפול בגברים אלימים כלפי בנות זוגם, במסגרת ההליך הפלילי, המופנים על ידי מערכת אכיפת החוק. מהנתונים שהוצגו בפני הוועדה עולה, כי "מערכת המשפט אינה משתמשת באפשרות להפניית גברים אלימים לטיפול כחלק מדרכי הענישה העומדות בפניה ויתכן כי הדבר נובע מחוסר מודעות של השופטים לנושא".

הספרות המקצועית והפרקטיקה בשטח מלמדות על כך שגברים אלימים, מתקשים להכיר בהתנהגותם האלימה ולקחת עליה אחריות ואינם פונים לטיפול מיוזמתם. גברים אלימים יהיו נכונים לבחון השתלבות בטיפול במצבי משבר, כשהם במעצר או כאשר מתקיים נגדם הליך פלילי, ומטעם זה

משרד העבודה, הרווחה
והשירותים החברתיים

מדינת ישראל משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים לשכת השר

קיים סיכוי גבוה יותר לשלב גברים בהליך הפלילי, בהליכי טיפול שונים. לאור האמור, שירות המבחן למבוגרים סבור כי נכון שמערכת אכיפת החוק תשתמש יותר באפשרות להפנות גברים אלימים לקבלת תסקיר, כשבאופן זה גברים רבים יותר יעברו אבחון והערכת סיכון, וניתן יהיה לנסות ולגייס גברים, שימצאו מתאימים, להליכי טיפול ושיקום. בשירות המבחן למבוגרים קיימת מומחיות של קציני המבחן לעבודה טיפולית סמכותית, המעלה את הסיכוי לשילובם של הרבה יותר גברים במסגרות טיפול שיקומיות מתאימות ולהתמודתם בטיפול. במפגשים המתקיימים מעת לעת בין גורמי שירות המבחן לגורמי אכיפת החוק, אנו מעלים את חשיבות נושא השיקום והטיפול בגברים אלימים במסגרת ההליך הפלילי, אבל ללא ספק קיימת חשיבות להעלאת המודעות בקרב גורמי אכיפת החוק ומערכת המשפט בפרט, לאפשרות ההפניה ולחשיבות הפן הטיפולי והשיקומי.

בהתייחס לסעיף 3 במסקנות הוועדה -

כיום קיימים שני בתים טיפוליים לגברים אלימים, במרכז הארץ ובדרומה. בתחילת חודש ספטמבר 2017 פורסם מכרז חדש להפעלת שני בתים אלה, במתכונת משופרת ועל פי מודל הפעלה מחודש ומשודרג, הבא לתת מענה למגוון רחב יותר של גברים במצבי סיכון שונים. מועד סיום הגשת ההצעות למכרז זה קבוע ליום 30/11/17. בימים אלה השירות מתחיל בהליך התנעת מכרז לבית טיפולי נוסף, במתכונת ומודל דומים למכרז שפורסם, לצפון הארץ. מבדיקה ומיפוי שנערך ביחס למאפייני האוכלוסייה באזור צפון הארץ, לא עלה כי קיים צורך בבית המיועד אך ורק לאוכלוסייה הערבית, לכן הבית שיוקם ייתן מענה לכלל אוכלוסיית הגברים. יחד עם זאת בשל העובדה כי קיים ריבוי יחסי של גברים אלימים מהמגזר הערבי, יינתן מענה טיפולי ייחודי פרטני בשפה הערבית, ע"י עו"ס דובר השפה, וכן יושם דגש על בניית תכניות טיפול רגישות תרבות. אנו תקווה כי עד סוף שנת 2017 יסתיים תהליך ההתנעה, ומיד לאחר מכן יחל תהליך כתיבת המכרז ופרסומו.

בהתייחס לסעיף 4 במסקנות הוועדה -

לעניין הנגשת השירות לרשויות הבדואיות ביישובים הנמרוחקים ובכפרים הלא מוכרים. המחלקות לשירותים חברתיים בסיוע המחוז נערכים להנגיש את השירות בתחום אלכו"ב בקרב התושבים הבדואים ע"י:

- פיתוח מקצועי וחיזוק היחידות לטיפול באלימות במשפחה ברשויות המקומיות, באמצעות השלוחות ביישובים המוכרים.
- שימוש בכלי רכב מותאמים להנגשה של עובדים סוציאליים לפזורה (עבודת שטח).
- הנגשת שירות ע"י משאית שירותי רווחה המגיעה למוקדי מגורים בפזורה.
- מתן שירות במחלקה בעיר באר שבע במיוחד לאוכלוסיות המעוניינות לקבל שירות במעטה של

סודנית

משרד העבודה, הרווחה
והשירותים החברתיים

מדינת ישראל משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים לשכת השר

- המשרד תיגבר באופן משמעותי וייחודי תכניות הכשרה לאנשי מקצוע בתחום האלימות במשפחה שיושמו ב-2017 ויושמו גם ב-2018.
- המשרד פיתח מודל להתערבות בחברה הערבית שיוטמע ברשויות במהלך 2018.

בהתייחס לסעיף 5 במסקנות הוועדה -

תכנית בית משפט קהילתי החלה לפעול כפיילוט בבית משפט השלום בבאר-שבע בנובמבר 2014. במהלך שנת 2017 הורחבה פעילותו לדימונה וחורה. באוקטובר 2015 נפתחה תכנית בית משפט קהילתי בבית משפט השלום ברמלה ובמהלך שנת 2017 הורחבה פעילותה לערים לוד ורחובות. במאי 2017 נפתחה תכנית בית משפט קהילתי שלישית, בעיר תל-אביב יפו. מתחילת פעילות התכניות ועד תום שנת המשפט תשע"ז, השתתפו 280 נאשמים בכל שלוש התכניות. 90 השתתפו בתכנית שפעלה בבית המשפט ברמלה, מתוכם 23 הופנו בגין עבירות אלימות כלפי בת זוג. הטיפול המוצע למופנים על רקע עבירות אלימות זוגית במסגרת התכנית, מבוסס על שימוש במענים הטיפוליים הקיימים בשירות המבחן ובמסגרת הקהילה, בשילוב עם מענים לצרכים נוספים כמו הנגשת משאבים בתחום התעסוקה, הבריאות והרווחה, וכן סיוע במצוי זכויות. כל זאת בליווי, תמיכה וחיזוק של צוות בית המשפט הקהילתי, המלווה את ההליך הטיפולי שיקומי, במסגרת ההליך המשפטי ובעידודו.

ממחקר מלווה, שנערך על ידי חוקרים מאוניברסיטת חיפה ובר-אילן, שליווה את הקמת שתי תכניות בית משפט קהילתי, בבאר-שבע וברמלה, עולה כי עמדות המשתתפים כלפי התכנית היו חיוביות באופן בולט, ההליך נתפס כהוגן, נחווה כמועיל ואף כ"חיווייה טיפולית" ושביעות הרצון הכללית ממנו הייתה גבוהה. דווח אף על שיפור ביחסים עם הסובבים ובני משפחה וכן הובעה מצד המשתתפים, נכונות גבוהה לחדול מפשיעה. בצד זאת יש לציין כי מדובר במחקר מלווה ובשלב מוקדם עדיין להערכת התכנית והצלחתה.

בהתייחס לסעיף 6 במסקנות הוועדה -

נציגת שירות המבחן למבוגרים שמשה כיו"ר תת הוועדה הבין משרדית לטיפול בתופעת האלימות במשפחה, שעסקה בתחום הטיפול בגברים פוגעים ונפגעים. בוועדה ישבו נציגי כלל המשרדים וגובשו המלצות ייעודיות, במטרה לטייב את הטיפול בגברים האלימים, החל משלב האיתור וכלה ברציפות הטיפול ושיתוף הפעולה בין כלל המשרדים. ההמלצות כוללות התייחסות לנושאי כ"א, הכשרות, תכניות טיפול מותאמות למגוון רחב של גברים ברמות סיכון שונות ובעלי צרכים ומאפיינים שונים, וכן התייחסות לגברים נפגעי אלימות. בשלב זה הוגש תיעדוף של ההמלצות וברגע שיינתן התקציב ניתן יהיה להתחיל ביישום ההמלצות.

משרד העבודה, הרווחה
והשירותים החברתיים

מדינת ישראל משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים לשכת השר

עם סיומה של הוועדה הבין משרדית ואישור המלצותיה לפני מספר חודשים, נבנו מודלים מפורטים ליישום ההמלצות כולן וכן לתכניות לטיפול בגברים, לרבות תערוף, תמחור ותחולת השירותים לכל שנה מחמש השנים הבאות. חלק מהמלצות הועדה כבר החלו להיות מיושמות בשנת 2017.

בברכה,

חייכ חיים כץ
שר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים

העתק:
חייכ עאידה תומא-סלימאן, יו"ר הוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי
חייכ חנין זועבי